Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Barraca de Viladoms de Dalt

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Rasot del Puig
Alçada:	254

Coordenades:

Latitud:	41.6349
Longitud:	1.87618
UTM Est (X):	406397
UTM Nord (Y):	4609851

Classificació

Número de fitxa	08053 - 379
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Popular Contemporani Modern
Segle	XVIII-XIX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	La manca de llosa de tancament i el trencament de la llinda davantera està provocant que de mica en mica la barraca faci moviment, de manera que sense una restauració, el seu esfondrament és inevitable.
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08052A008000230000OB
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa:	ds., 11/03/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada en el cap d'una vall situada entre les terres de Viladoms de Dalt i el bosc del Puig. Per accedir-hi cal transitar per la carretera BV-1273, i en el punt quilomètric 2 (PK-2), entrar per un corriol, resseguint el rasot del Puig per la seva llera dreta. La barraca està situada al bell mig d'unes feixes ermes, per sota d'una cinglera murada.
És de planta circular, de 2,00 metres de diàmetre interior. Els rocs emprats en la construcció són de mida grossa a mitjana sense desbastar, amb pedruscall entremig en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està orientada a l'oest, amb una doble llinda, plana. La davantera està partida.
Els brancals són rectes, d'aspecte monumental. Mesura 1,25 metres d'alçada per una amplada de 0,60 metres. Els murs tenen un gruix de 0,80 metres (muntant esquerra) i de 0,60 metres (muntant dret). La coberta és de volta per aproximació de filades, amb la volta de tancament desplaçada per on entra la pluja. A l'exterior ha perdut algunes de les lloses característiques del voladís i una part de la terra de recobriment. A l'interior, a la part frontal, hi ha un doble tinell superposat.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 7142.
La situació d'aquesta barraca és excepcional, protegida per penya-segats, i amb la muntanya de Montserrat al davant, com a mirador.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.
Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.
La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de

residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balmes murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.